

N:o 58.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående försäljning af vissa kronan tillhöriga tomter inom Marstrands stad; Gifven Stockholms slott den 7 februari 1902.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen medgifva,

att de kronan tillhöriga tomterna n:ris 1, 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 8, 9, 10 a, 10 b, 11, 64, 98, 127, 132, 132 a, 132 b, 144, 145, 148, 151, 152, 154, 155, 156 och 157 a inom Marstrands stad måtte få försäljas för ett belopp, ej understigande 45,083 kronor 15 öre,

samt att, vid bifall till nådig proposition denna dag om bildande af en fond, benämnd »Landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål», de genom försäljningen inflytande medel må nämnda fond tilläggas.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Jesper Crusebjörn.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet in-
för Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 7 februari 1902.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre VON OTTER,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: herr VON KRUSENSTJERNA,
          grefve WACHTMEISTER,
          CLAËSON,
          CRUSEBJÖRN,
          ODELBERG,
          HUSBERG,
          PALANDER,
          WESTRING.

Departementschefen, statsrådet Crusebjörn anförde vidare:

»Uti underdånig skrifvelse den 25 augusti 1896 hafva handlanden Emil Österlind med flere innehafvare af Eders Kongl. Maj:t och kronan tillhöriga tomter inom staden Marstrand anhållit att få friköpa samma tomter samt till stöd för denna underdåniga framställning anført, bland annat, att ifrågavarande tomter till största delen vid upplåtelsen utgjort för kronan värdelösa moras och bergklintar, som kräft mycken möda och stor kostnad från arrendatorernas sida, innan de blifvit försatta i sådant skick, att de kunnat bebyggas, samt att den för tomterna, som

i allmänhet utarrenderades på tre år i sänder, betingade lega ursprungligen varit måttlig, men att arrendatorerna särskildt under senaste tiden, för att efter utgången arrendetid få bibehålla tomterna måst underkasta sig betydliga förhöjningar, som, utan att för staten vara af nämnvärd betydelse, för dem varit högst kännbara. Härjemte hafva sökandena framhållit, att stadens utvidgning och förkofran motverkades af osäkerheten i besittningsrätten, hvartill komme, att arrendatorerna, som icke kunde få sina hus intecknade, i följd häraf saknade erforderliga medel för att å tomterna uppföra sådana byggnader, som för dem sjelfva och för staden Marstrand såsom badort skulle vara fördelaktigast.

Enligt den underdåniga ansökningen vidfogadt utdrag af protokoll vid stadsfullmäktiges sammanträde den 10 april 1896 hade stadsfullmäktige beslutit att på det kraftigaste understödja ansökningen under uttalande af den åsigten, att det vore af den största vigt för staden, om till dess fria disposition öfverlemnades sådana inom stadens planlagda område befintliga tomter, som icke blifvit af kronan inköpta, samt att af kronan inköpta tomter finge friköpas, dervid hänsyn borde tagas till det inköpspris, desamma ursprungligen betingat, men icke till de högt uppdrifna arrendeavgifterna, en anordning, som icke, enligt stadsfullmäktiges förmenande, skulle ådraga kronan någon förlust, men deremot för en ändamålsenlig reglering vore för staden af högsta vigt.

Öfver ifrågavarande underdåniga ansökning har arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet afgifvit underdånigt utlåtande och dervid till en början erinrat, att samtliga kronans inom staden belägna tomter inköpts under början af adertonde århundradet mot de på sin tid för dylika tomter gällande pris, för att användas för befästningsändamål; att, då emellertid de ifrågasatta befästningsarbetena icke kommit att utföras, tomterna utarrenderats mot en billig afgift; samt att arrendeavgifterna, som inbetaltes till fortifikationskassan och inginge till arrende-, jordskylds- och tomtöremedlen, vid legoafतालens utgång reglerats i förhållande till då i allmänhet gällande tomtlegor, men i allt fall icke varit oskäligen och ej så höga som de avgifter, hvilka betingats för enskilde egare eller Marstrands stad tillhöriga tomter. Då det emellertid vore af fördel för sökandena och staden att få friköpa tomterna, hvarigenom möjligheten såväl för en reglering af stadsplanen som för arrendatorerna att inreda eller uppföra sådana byggnader, som för dem sjelfva och för Marstrand såsom badort skulle vara fördelaktiga, otvifvelaktigt skulle underlättas, och då flertalet af de inom stadens planlagda område befintliga kronotomter, äfven om den numera desarmerade fästningen Carlsten frandeles skulle komma att tagas i anspråk för försvarsväsendet,

ej torde komma att användas för något försvarets omedelbara behof, hade arméförvaltningen, med hänsyn jemväl till de med förvaltningen af tomterna för kronans räkning förenade olägenheter, ansett sig kunna förorda bifall till den underdåniga framställningen med de inskränkingar likväl, att den rätt, kronan hade till de utanför den egentliga staden å Marstrandsön belägna tomter, — hvilken rätt torde kunna närmare bedömas efter utgången af en nu pågående rättegång emellan kronan, å ena, samt Marstrands stad, å andra sidan, — fortfarande blefve kronan bibehållen, samt att derjemte de inom staden befintliga tomterna n:ris 2 och 3, 114 och 118, hvilka vore bebyggda med kronan tillhöriga hus och källare, äfvensom n:ris 175, 176 och 177, omfattande berg vid hafsstranden och det af granit uppförda södra strandverket, från försäljningen undantoges. Det område, som tomterna n:ris 2 och 3 omfattade, vore den enda staten tillhöriga plats, som lämpade sig till materialgård, derest vid eventuelt krigstillfälle vidtagandet af några försvarsanordningar skulle beslutas för att bereda tillfälligt skydd i hamnen för krigs- eller handelsfartyg, och byggnaden å tomten n:o 114 borde tillsvidare bibehållas för inqvarteringsändamål. Å tomten n:o 118 funnes uppförd en artilleridepartementet tillhörig källare, som af nämnda departement ansåges tills vidare böra bevaras; och då skäl ej föreläge för nedrifning af befästningsverken å tomterna n:ris 175, 176 och 177, borde jemväl dessa tomter bibehållas.

För bestämmande af de till försäljning ifrågasatta tomternas läge och omfattning samt deras värden, hade arméförvaltningen ansett nödigt dels att begära förordnande för landtmätare att revidera och, der så funnes nödigt, komplettera en år 1892 öfver Marstrand upprättad karta, i hvad den omfattade ifrågavarande tomter, äfvensom att, derest styckning eller förändring af äldre tomter för delarnes försäljning hvar för sig ansågs lämpligen böra ega rum, så beskaffad omreglering verkställa, dels ock att ombesörja värdering af tomterna. Efter vederbörligt förordnande hade kommissionslandtmätaren K. Reenstierna år 1897 verkställt den äskade landtmäteriförrättningen samt deröfver affattat karta med beskrifning, som lagts till grund för en af tre personer derefter företagen värdering. Som emellertid dessa värderingsmän icke kunnat komma till någon enighet, samt de af majoriteten bestämda tomtvärdena syntes allt för höga, hade arméförvaltningen ombesörjt ny värdering genom en nämnd, bestående af nuvarande fortifikationsbefälhafvaren kaptenen Claes Grill, förordnad af arméförvaltningen, samt f. d. kaptenen grefve Ph. von Schwerin och stadsfullmäktiges i Marstrand ordförande, tullförvaltaren C. M. Olson, förordnade af Eders Kongl. Maj:ts

befallningshafvande, den sistnämnde såsom ombud för tomtarrendatorerna. De af denna nämnd enstämmigt tomterna åsatta värden, hade arméförvaltningen funnit vara skäliga och böra läggas till grund för bestämmande af tomternas försäljningspris; och hade arméförvaltningen på grund af landtmäteriförrättningen och sistberörda värderingsförrättning låtit upprätta en den underdåniga skrifvelsen bilagd förteckning öfver de kronan tillhöriga, inom staden belägna tomter, som utan men för kronan kunde försäljas.

Med stöd af det anförda och öfverlemnande berörda karta, beskrifning och värderingsinstrument har arméförvaltningen hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning, att de å förenämnda förteckning upptagna tomter i Marstrand måtte försäljas mot ett pris för hvarje tomt, ej understigande det i förteckningen angifna värde, samt att försäljningssumman efter gäldande af försäljningskostnader måtte reserveras till framtida disposition af Riksdagen.

Jemte det jag biträder arméförvaltningens åsigt, att ifrågavarande tomter, såsom icke vidare för kronan behöfliga, lämpligen böra försäljas, vill jag i fråga om de tomterna åsatta värden, utgörande tillhopa 45,083 kronor 15 öre, meddela, att, såsom jag af de till arméförvaltningen insända redogörelser öfver uppburna hyres- och arrendemedel i III. fortifikationsområdet inhemtat, de särskilda tomtvärdena äro i allmänhet högre än kapitalvärdet af de arrendeafgifter, som för tomterna erläggas. Detta oaktadt torde likväl med hänsyn såväl till de fördelar, som äro förenade med eganderätten till hus å egen grund i stad, som särskildt till de för staden Marstrand såsom för närvarande en modern badort säregna förhållanden, det med säkerhet kunna påräknas att vid försäljning af tomterna erhålla de pris, som dem åsatts. Vid försäljningen synes det mig böra iakttagas, att nuvarande innehafvare af en tomt må vid afgifvande af lika köpeanbud som annan spekulant vara närmast berättigad att erhålla eganderätten till tomten.

Under åberopande af hvad jag förut denna dag i underdånighet anført, angående proposition till Riksdagen om bildande af en fond för landtförsvarets byggnadsbehof och andra försvarsändamål, anser jag att de medel, som vid försäljning af ifrågavarande tomter inflyta, böra till nämnda fond ingå.

På grund af hvad jag nu anført får jag i underdånighet hemställa att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att de kronan tillhöriga tomterna n:ris 1, 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 8, 9, 10 a, 10 b, 11, 64, 98, 127, 132, 132 a, 132 b, 144, 145, 148, 151,

152, 154, 155, 156 och 157 a inom Marstrands stad må försäljas för ett belopp, ej understigande 45,083 kronor 15 öre,

samt att, vid bifall till nådig proposition denna dag om bildande af en fond, benämnd »Landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål», de genom försäljningen inflytande medel må nämnda fond tilläggas.

Statsrådets öfriga ledamöter instämde i hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och behagade Hans Maj:t Konungen detsamma gilla samt förordnade, att i enlighet dermed nådig proposition af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflätas.

Ex protocollo:

Eugène Peyron.
